

La 7 iunie 1945, președintele SUA, Harry Truman, a trimis lui I.V. Stalin un mesaj în care apreciază că regimurile politice din România și Bulgaria „nu asigură tuturor elementelor democratice ale poporului dreptul de a-și exprima liber părerea” și „nu reprezintă voința poporului”. V.I. Stalin aplica planul său de impunere a controlului direct asupra statelor satelit din Europa Centrală: toate țările urmau să fie conduse de partidele comuniste locale, subordonate Moscovei, care trebuiau să introducă modelele sovietice în zona lor.

La sfârșitul anului 1947 a fost elaborat, la București, materialul „Etapă nouă, sarcini noi”, publicat la începutul anului 1948, ca editorial în „Armata” și reluat în toate revistele militare. Se menționa că întemeierea doctrinei militare se baza pe „făurirea armatei populare” și pe adoptarea concepției marxiste ca unic reper ideologic al științei militare a armatei române și se pleda în fond pentru copierea mecanică a unui model străin<sup>1</sup>. Modelul era cel sovietic.

În cadrul procesului de adoptare în România a modelului de construcție militară sovietică, s-a trecut la însușirea doctrinei militare a URSS. Documentele militare precizau că „ideologia militară și doctrina tactică sovietică se aplică în întregime, fără rețușuri, adaptări și rezerve, chiar dacă, deocamdată, organica forțelor noastre armate este alta decât organica armatei sovietice”<sup>2</sup>.

Într-un articol intitulat „Armata și Republica Populară Română”, care a fost publicat în „Glasul Armatei”<sup>3</sup> s-a făcut referire la rolul și menirea oștirii în cadrul noii forme de stat: „Armata democratică va sta de strajă și va ajuta la consolidarea Republicii Populare Române. O dată cu începutul acestui nou an - 1948, n.n. -, armata română primește forțe noi și o tărie de neînvingător”.

Deși informațiile despre creșterea capacității militare, cuprinse în hotărârile guvernului de la București, din august și noiembrie 1949, aveau un caracter secret, aveau să ajungă la cunoștința autorităților americane și britanice. Departamentul de Stat al SUA și Foreign Office-ul au semnalat Curții de Justiție de la Haga, la sfârșitul anului 1949, faptul că România nu respecta prevederile Tratatului de Pace de la Paris. În același timp, Londra și Washingtonul au înștiințat în mod oficial autoritățile române că nu vor accepta încălcarea tratatului semnat în capitala Franței, la 10 februarie 1947.

Situația creată pe plan diplomatic a fost analizată la București și Ana Pauker a fost împuternicită să respingă acuzațiile formulate de reprezentanții Marii

---

<sup>1</sup> Constantin Olteanu, Contribuții la cercetarea conceptului de putere armată la români, București, Editura Militară, 1979, p. 381.

<sup>2</sup> Arhivale Militare Române, (se va cita în continuare AMR), fond Cabinetul ministrului, dosar nr. 38, f. 129.

<sup>3</sup> Constantin Olteanu, op.cit., p. 385. Apud. „Glasul Armatei” din 14 ianuarie 1948.

Britanii și Statelor Unite ale Americii.<sup>4</sup> O discuție asemănătoare a fost purtată și în cadrul ședinței Secretariatului Comitetului Central al P.M.R., desfășurată la 8 februarie 1950, însă atât în stenograma, cât și în procesul verbal al reuniunii respective nu s-a menționat faptul că notele de protest anglo - americane se refereau la încălcarea prevederilor Tratatului de Pace de la Paris de către autoritățile române<sup>5</sup>.

România nu a fost singura țară din cadrul blocului comunist care fost acuzată de guvernul SUA și cel al Marii Britanii că nu respectă prevederile Tratatului de la Paris. Într-o situație similară s-au aflat, în aceeași perioadă, Ungaria și Bulgaria. Ca urmare a solicitărilor făcute de reprezentantul SUA și cel al Marii Britanii, problema respectivă a fost discutată în cadrul Organizației Națiunilor Unite, în toamna anului 1950, fără să se ajungă însă la sancționarea autorităților acuzate<sup>6</sup>.

Un eveniment important pentru zona în care se situează România, l-a constituit intrarea în NATO, la 18 februarie 1952, a Turciei și Greciei. Semnificația acestui eveniment rezidă în faptul că, odată cu aderarea lor la NATO, forțele armate ale celor două state balcanice, au început să fie planificate în eventuale operațiuni militare și împotriva României<sup>7</sup>. Deși cheltuielile pentru înarmare ale României au crescut foarte mult în anii 1948-1954<sup>8</sup>, rezultatele au fost departe de ceea ce și-a propus guvernul român, fapt observat și de A. I. Lavrentiev, ambasadorul URSS la București, care a menționat în iulie 1953, într-un document trimis superiorilor săi, faptul că „potrivit datelor de care dispune ambasada pe baza

---

<sup>4</sup> Arhivele Naționale Istorice Centrale, (se va cita în continuare ANIC) fond Președinția Consiliului de Miniștri – Stenograme, dosar 13/1950, f. 1, 7.

<sup>5</sup> Discuția care a avut loc în cadrul ședinței Secretariatului C.C. al P.M.R. din data de 8 februarie 1950 fost foarte scurtă și a avut următorul conținut: „Tov. Ana [Pauker]: Englezii și americanii ne-au anunțat că propun să facem o comisie ca să judece păcatele noastre [referitoare la încălcarea prevederilor Tratatului de Pace de la Paris]. Ei au numit și să numim și noi. Noi propunem următorul răspuns (citește). Tov. [Iosif] Chișinevski: Sunt de acord cu textul. Într-un loc se spune „diversiuni artificiale”, nu merge, la sfârșit la fel, unde vorbește de diversiuni, trebuie schimbat. Tov. [Vasile] Luca: Suntem de acord”. Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului Comitetului Central al P.M.R. – 1950-1951, vol. III, Arhivele Naționale ale României, București, 2004, p. 100; 107.

<sup>6</sup> România-Israel: 50 de ani de relații diplomatice, 1948-1969, vol. I, Ministerul Afacerilor Externe, Direcția Arhivelor Diplomatice, coord. Victor Boștinaru, Editura Sylvi, București, 2000, p. 75.

<sup>7</sup> În ianuarie 1953, Iugoslavia încheiase cu Turcia și Grecia un tratat de prietenie și cooperare militară, economică și culturală, care, în anul următor, îmbrăca aspectul unei alianțe. Întrucât Grecia și Turcia deveniseră în acea perioadă membre ale Alianței Nord-Atlantice, Iugoslavia se putea considera, într-o anumită măsură, membru asociat. În aprilie 1954, Tito avea să declare că este în favoarea reînarmării Germaniei Occidentale, fapt dezaprobat de conducerea sovietică.

<sup>8</sup> În august 1953, autoritățile de la București aveau de plătit o datorie de peste 250 milioane de ruble (circa 700 milioane de lei sau 55542,2 kg aur fin) pentru importurile speciale provenite din Cehoslovacia, în special pentru avioanele de vânătoare MIG-15 fabricate în acea țară și livrate armatei române. În iulie 1953, autoritățile de la Moscova au insistat pentru păstrarea R.D.G. pe lista țărilor în care România exporta carne, motivul principal fiind, probabil, îmbunătățirea aprovizionării cu carne în R.D.G., pentru a detensiona situația după înăbușirea în sânge a revoltei muncitorilor din Berlinul de Est (iunie 1953). Petre Opreș, Industria românească de apărare. Documente (1950-1989), Editura Universității din Ploiești, 2007, p. 18.

discuțiilor cu consilierii militari [sovietici], armata română poate îndeplini sarcini de apărare într-un sector pasiv, dar nu pe direcția principală”<sup>9</sup>.

O încercare de îmbunătățire a raporturilor Est-Vest a fost lansată de URSS, la 31 martie 1954, prin cererea sa de aderare oficială la NATO, ca membru cu drepturi depline. La data de 7 mai a aceluiași an, Franța, Marea Britanie și SUA, printr-o notă comună, au respins cererea URSS-ului. În schimb marile puteri occidentale invită oficial Republica Federativă Germania să adere atât la Uniunea Europei Occidentale, cât și la NATO. Oficierea primirii Germaniei Occidentale s-a făcut la 7 mai 1955.

Răspunsul sovietic a fost organizarea unei alianțe comuniste anti-NATO, la 14 mai 1955, a Pactului de la Varșovia. În pregătirea participării delegației române la conferința de la Varșovia, Gheorghe Gheorghiu-Dej a convocat plenul Consiliului de Miniștri. Pe ordinea de zi a ședinței figura un singur punct ce viza aprobarea delegației pentru participarea la conferință. După o scurtă expunere de motive, care făcea referire și la crearea unei alianțe militare a statelor comuniste europene, Simion Bughici propunea componența delegației, care a fost aprobată în unanimitate<sup>10</sup>. După înapoierea de la Varșovia, la 18 mai, la București, două zile mai târziu, în plenul Consiliului de Miniștri, s-a prezentat o amplă informare asupra lucrărilor reuniunii și poziției delegației române. Ședința s-a încheiat prin aprobarea declarației delegației guvernului român făcută la conferința de la Varșovia și, de asemenea, convocarea sesiunii Marii Adunări Naționale pentru data de 30 mai 1955, pe ordinea de zi figurând ratificarea Tratatului de la Varșovia, validarea sa având o durată de 20 de ani<sup>11</sup>.

La 12 mai 1955, în intervenția sa la Varșovia, liderul român, Gheorghe Gheorghiu-Dej a făcut referire la scopurile și motivația conferinței, declarația fiind plină de acuzații la adresa Occidentului, care, în opinia sa, prin ratificarea Acordurilor de la Paris „deschid calea refacerii militarismului german și amenință pacea și securitatea în Europa”<sup>12</sup>. Acuzele liderului comunist de la București erau îndreptate împotriva Germaniei Occidentale, dar și împotriva Statelor Unite, care „desfășoară tot felul de acțiuni provocatoare împotriva țării noastre, alocă în fiecare an milioane de dolari în vederea finanțării activității de subminare în țara noastră și în celelalte țări democrat-populare”.

Pe de altă parte, pentru România, rezultatele negative ale politicii anti-iugoslave, între anii 1949 - 1954, au fost recunoscute mulți ani mai târziu chiar de către Emil Bodnăraș: „Economia noastră a cheltuit multe miliarde de lei pentru a face fortificații la graniță, a pune sârmă ghimpată și a ține șase divizii în stare

<sup>9</sup> Apud. Vasile Buga, Relațiile politice româno-sovietice, 1953-1958, I, în „Arhivele Totalitarismului”, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, anul XII, nr. 1-2 (42-43)/2004, București, p. 101.

<sup>10</sup> ANIC, fond Președinția Consiliului de miniștri. Stenogramă 1945-1959, dosar 2/1955, f. 4-6.

<sup>11</sup> Ibidem, f. 13-23.

<sup>12</sup> „Scânteia”, anul XXIV, nr. 3282, din 13 mai 1955.

permanentă de alarmă”<sup>13</sup>. În anul 1954, autoritățile de la București au hotărât sistarea activităților de proiectare și construcții de fortificații la frontiera comună româno-iugoslavă și la sud-est de aceasta, pe valea Dunării.

Până în anul 1958, România s-a dovedit a fi un aliat fidel al Pactului de la Varșovia. Pentru ca autoritățile române să poată face față cheltuielilor militare după înființarea oficială a Organizației Tratatului de la Varșovia, Kremlinul a sprijinit realizarea în România a unor categorii de armament, muniții și alte produse speciale<sup>14</sup> după licențe sovietice<sup>15</sup>. Momentele critice ale anului 1956 (revoluția maghiară și revoltele din Polonia) n-au făcut din România un aliat „incomod”, cum avea să se întâmple mai târziu. România în fapt nu putea să riposteze pentru că pe teritoriul său se aflau trupele sovietice de ocupație.

Într-un document secret NATO, intitulat „Operațiunea Dunărea de Jos”, rezultă că în contextul unui război Est-Vest, pentru scoaterea României din război urmau să acționeze o armată turcă, o armată greacă, intercalate de un corp de armată american, sprijinite pe Marea Neagră de unități ale flotelor turcă și greacă și ale Flotei a 6-a din Mediterană. Valoarea totală a forțelor de uscat NATO ce urmau să acționeze împotriva României, venind de la sud de Dunăre, se ridica la 20-25 de divizii<sup>16</sup>.

La Sesiunea Comitetului Politic Consultativ (CPC) al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, desfășurată la Praga, în perioada 27-28 ianuarie 1956, reprezentantul României, Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri a anunțat reducerea forțelor armate ale României cu 40.000 de soldați<sup>17</sup>. La această reuniune a fost adoptată și cererea RDG de primire a unui contingent militar de-al său în Forțele Armate Unite (FAU), iar ministrul Apărării din RDG să fie unul din locțiitorii comandantului supreme al FAU.

---

<sup>13</sup> Mircea Chirișoiu, Sabotorii centurii antititoiste, în „Document. Buletinul Arhivelor Militare Române”, an II, nr. 2/1999, p. 53.

<sup>14</sup> Printre produsele speciale se aflau și parașutele. În anul 1936, firma americană „Irvin Airchutte Co.” a adus utilaje și a pus în funcțiune la București fabrica de parașute „Irvin”. Zece ani mai târziu, statul român a naționalizat fabrica respectivă și i-a schimbat numele în „Aurel Vlaicu”. După înființarea unui batalion de parașutiști la Tecuci (1 noiembrie 1950), s-a constatat faptul că acesta nu avea disponibile decât 50 de parașute (model „Irvin”). În consecință, comandantul unității, maiorul Grigore Baștan, a solicitat confecționarea a 200 de parașute până la data de 1 mai 1952. Ulterior, batalionul respectiv a primit în dotare parașute T.P.-5, realizate sub licență sovietică la Fabrica „Aurel Vlaicu”. Acest tip de parașută a fost utilizat pe scară largă în armata română, în perioada 1955-1970. Mihail Pîrlog, O istorie a parașutei în armata română, în „Școala de Aplicație a Forțelor pentru Operații Speciale”, Buzău, 2006, pp. 143-144, 146.

<sup>15</sup> Relațiile româno-chineze, 1880-1974. Documente, Ministerul Afacerilor Externe și Arhivele Naționale din România, ediție de documente întocmită de ambasador Romulus I. Budura (coordonator), dr. Iolanda Țighiliu, Camelia Moraru, Constantin Moraru, Costin Ionescu, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 2005, p. 495.

<sup>16</sup> Florian Gârz, NATO: Globalizare sau dispariție. De la războiul rece la pacea pierdută, București, Casa Editorială Odeon, 1995, pp. 92-93.

<sup>17</sup> Arhiva Ministerului Afacerilor Externe (se va cita în continuare Arh. MAE), fondul 9, Varșovia 3, dosar nr. 23/1965, f. 5.

Pentru România, o semnificație aparte a avut-o consfătuirea CPC din 24 mai 1958 de la Moscova, prilej cu care s-a hotărât retragrea trupelor sovietice de pe teritoriul românesc<sup>18</sup>. După această dată a început politica de distanțare a României față de Moscova. Bucureștiul a făcut propuneri pentru a reforma Pactul, dar în fapt însemna detronarea supremației sovietice în Alianță. Un gest de „frondă” a fost poziția României față de conflictul arabo-israelian, numit "Războiul de șase zile", când, la 9 iunie 1967 în cadrul CPC, care fost luat apărarea Israelului și nu a semnat Declarația de la Moscova<sup>19</sup>.

Momentul ales de București pentru a-și spori credibilitatea internațională a beneficiat de un context extern favorabil. La începutul anilor '60, SUA au lansat o nouă strategie în relațiile cu țările comuniste, așa-numita „building bridges policy”. Era o politică de deschidere către Est, să intensifice, prin diferențiere, căile de comunicare cu țările satelit ale Uniunii Sovietice din Europa de Est și să accelereze procesul de destindere europeană.

Trebuie să remarcăm însă, că datorită neparticipării României cu trupe la invazia Cehoslovaciei, în august 1968, și a faptului că acțiunile militare ale Tratatului de la Varșovia au fost puternic dezaprobat de București, NATO și-a schimbat substanțial atitudinea față de România. Comandantul Suprem al Forțelor Aliate NATO din Europa a apreciat faptul că România, în mod constant, a interzis desfășurarea pe teritoriul său a oricăror aplicații cu trupe ale Tratatului de la Varșovia și, la rândul său, a luat parte doar simbolic, cu mici grupe operative la aplicațiile militare ale tratatului, pe teritoriile statelor membre. În acești ani, România a putut obține din Occident, licențe de fabricație ale unor elicoptere și motoare, inclusiv cu destinație militară.

În scenariile de război jucate de Comandamentele NATO, România era tratată ca țară neutră, iar teritoriul său era ocolit de loviturile aviației și rachetelor NATO, inclusiv cele cu încărcături nucleare. Nu era exclusă însă folosirea teritoriului României de către forțele armate NATO în anumite operații de amploare strategică, vizând anihilarea forțelor armate rusești din Germania, Polonia, Cehoslovacia și Ungaria.

Astfel, în planul de operații al NATO, „7 zile până la Oder”, elaborate în anii '70, și care, în esență, prevede nimicirea forțelor armate ale URSS, între Vistula și Oder, teritoriul României era avut în vedere pentru o amplă acțiune de învăluire a acestor forțe, în cooperare cu trupe NATO, ce urmau a fi desantate

<sup>18</sup> Gheorghe Vartic, *Retragerea trupelor sovietice din România, o victorie a Bucureștilor sau o decizie a Moscovei?* În „Revista de Istorie Militară” (RIM), nr.3/2003, pp.1-5. Problema retragerii trupelor sovietice din România a fost supusă atenției liderului sovietic încă din anul 1955 de către Emil Bodnăraș, ministrul Forțelor Armate la acea dată, desemnat de Gheorghiu-Dej. Atunci reacția sovietică a fost de respingerea totală, dar, în timp, aceasta a fost reconsiderată, culminând cu momentul retragerii trupelor sovietice în anul 1958, fiind hotărârea Moscovei.

<sup>19</sup> Arh. MAE, Problema 224/1968, Direcția a V-a Relații, vol.II, „Raport asupra situației din Orientul Apropiat după rezoluția Consiliului de Securitate al ONU din 22 noiembrie 1967”, 21 mai 1968, f. 12-13.

maritim, în nordul Poloniei<sup>20</sup>. Evenimentele internaționale aveau să modifice realitățile din Europa la sfârșitul anilor '80. Se încheia Războiul Rece.

La începutul anilor '90, Tratatul asupra Forțelor Convenționale din Europa (CFE)<sup>21</sup> impunea plafoane egale pentru armatele statelor membre NATO și cele în Tratatul de la Varșovia, în ceea ce privește un număr de cinci categorii de armamente, considerate absolut indispensabile pentru operațiunile militare ofensive. Repartiția pe țări a acestor plafoane i-a avantajat pe unii și dezavantajat pe alții. România a fost dezavantajată pe toate planurile în raport cu vecinii săi, mai ales cu Bulgaria și Ungaria.

La jumătatea anului 1990, liderii și reprezentanții țărilor din Europa Centrală și de Est au fost invitați la Cartierul General NATO, de la Bruxelles. Cele două blocuri militare, ce au concentrat în Europa, în timp de pace, cele mai numeroase și mai puternice efective militare din istoria tuturor timpurilor, aveau să constituie, până în anul 1991, „pilonii securității europene”, reușind, în ciuda tuturor tensiunilor și momentelor de criză, să mențină cea mai lungă perioadă de pace din istoria de peste 20 de secole a continentului Europa. Prăbușirea regimurilor totalitare din Europa Centrală și de Est, dizolvarea Tratatului de la Varșovia și retragerea dispozitivului militar strategic rusesc din Germania, Cehoslovacia, Polonia și Ungaria, unificarea Germaniei, dezarmarea URSS, dispariția divizării ideologice a Europei - evenimente și fenomene derulate în intervalul 1989-1997 au dus la nașterea unei noi Europe.

În octombrie 1990, ambasadorul român în Belgia a fost autorizat să inițieze relații diplomatice cu NATO, în aceeași lună, primul-ministru român s-a întâlnit, la Bruxelles, cu secretarul general al NATO. Conceptul strategic, adoptat în anul 1991, la Roma, de către șefii de stat și de guvern, propunea o viziune largă asupra securității, bazată pe dialog, cooperare și pe menținerea unui potențial de apărare colectivă.

În calitate de secretar general al NATO, Manfred Wörner, a efectuat două vizite în România. În cadrul primei vizite, efectuate în perioada 3-5 iulie 1991, Manfred Wörner a fost primit de președintele Ion Iliescu și a avut întâlniri cu ministrul Afacerilor Externe, Adrian Năstase și ministrul Apărării Naționale, Nicolae Spiroiu. La Parlamentul României, secretarul general al NATO a avut întâlniri cu președinții celor două Camere și cu liderii grupurilor parlamentare. În decembrie 1991, ministrul român al Afacerilor Externe a participat la prima întâlnire a Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic<sup>22</sup>.

---

<sup>20</sup> Ibidem, p. 97.

<sup>21</sup> Tratatul asupra Forțelor Convenționale din Europa (Conventional Forces in Europe Treaty). Tratatul CFE reprezintă un tratat important de controlare a armelor și o piatră de hotar în ceea ce privește securitatea europeană. Peste 58.000 de piese de echipament militar au fost distruse în Europa de când aliații NATO și membrii Organizației Tratatului de la Varșovia de atunci au semnat Tratatul CFE în 1990. În martie 1999, Rusia, NATO și alte state europene au convenit asupra tuturor aspectelor importante legate de CFE, deschizând calea adaptării în timp a Tratatului CFE pentru Summit-ul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa ținut la Istanbul în noiembrie 1999.

<sup>22</sup> La 26 decembrie 1991, România a devenit membru fondator al Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic.

În perioada 21-22 februarie 1992, Manfred Wörner a revenit în România. În cadrul acestei vizite, secretarul general al NATO a fost primit de președintele României, Ion Iliescu, și a avut o nouă întâlnire cu ministrul Afacerilor Externe, Adrian Năstase. De asemenea, Manfred Wörner a participat la inaugurarea Centrului Euro-Atlantic de la București și s-a întâlnit cu președintele FSN, Petre Roman<sup>23</sup>. Pentru ca în octombrie 1993, adjunctul secretarului Apărării al SUA a prezentat propunerea americană de stabilire a unui Parteneriat pentru Pace. La 26 ianuarie 1994, România a devenit prima țară post-comunistă care s-a alăturat programului Parteneriatului pentru Pace.

Alianța Nord-Atlantică se adapta noilor concepte și adopta măsuri ferme de răspuns la nivelul cooperării cu celelalte instituții de menținere a securității de pe continent. Summit-ul de la Bruxelles a reprezentat deschiderea Alianței Nord-Atlantice către Europa Centrală și de Est, dar și către noua dinamică a relațiilor internaționale în lumea post-război rece.

Începând cu anii 1998-1999, s-a înregistrat o catalizare privind participarea României la acele misiuni care răspund mai aproape de cerințele și nevoile de pregătire a trupelor românești, precum și fundamentul pregătirii pentru a acționa ca un potențial furnizor de securitate în plan regional și global. Între anii 1994-2003, România a participat la aproximativ 3.400 de activități și exerciții sub egida NATO sau a Parteneriatului pentru Pace<sup>24</sup>. Participarea statului român alături de partenerii Alianței la procesul de luare a deciziilor și de planificare din cadrul „Parteneriatului pentru Pace” a avut un rol important în pregătirea unor viitori membri pentru aderarea la NATO.

Pentru a putea să funcționeze o misiunea permanentă de reprezentare a României la Bruxelles, pe lângă Secretariatul Internațional NATO, guvernul de la București a adoptat, la 17 ianuarie 1998, o hotărâre prin care se stabilea deschiderea, organizarea și funcționarea Misiunii României la NATO și a Reprezentației Permanente a Statului Major al NATO de la Bruxelles, prin suplimentarea numărului de posturi în serviciul exterior al Ministerului Afacerilor Externe cu 19 posturi, precum și înființarea unui număr de 14 posturi în serviciul extern al Ministerului Apărării Naționale<sup>25</sup>.

<sup>23</sup> România - NATO. Tratatе fundamentale. Texte, note, comentarii și legislație națională incidentă, coordonator Teodor Atanasiu, București, Editura Militară, 2006, pp.67-68.

<sup>24</sup> În anul 1994, ca stat membru al Parteneriatului pentru Pace, România a participat la 60 de activități și 3 exerciții NATO, pentru ca, în anul 1997, participarea să fie mai amplă extinzându-se la 580 de activități și 18 exerciții desfășurate sub aceeași comandă, iar, în anul 2003, contingentele românești au fost prezente la 258 de activități și 20 de exerciții. Apud. România-NATO, 1990-2004, op. cit., p. 83.

<sup>25</sup> La 12 februarie 1998, Comisiile reunite de politică externă ale Camerei Deputaților și Senatul României au aprobat, cu 29 de voturi pentru și 6, contra, numirea lui Lazăr Comănescu, primul ambasador al României la NATO, iar primul ofițer român încadrat în Statul Major Militar al NATO a fost maiorul Marius Dumitru Crăciun cu statut de ofițer internațional. În anul 2004, România era reprezentată în cadrul misiunii permanente la NATO de către ambasadorul Bogdan Mazuru.

Summit-ul NATO care s-a desfășurat în capitala Statelor Unite, Washington, în perioada 23-25 aprilie 1999, a reprezentat un important reper în procesul de extindere al Alianței. Acest summit avea loc în momentul în care NATO era angajată în campania de bombardamente asupra Iugoslaviei, determinată de refuzul regimului Slobodan Milosevic de a se conforma exigențelor comunității internaționale față de etnicii albanezi<sup>26</sup>.

În România, în preajma deschiderii summitului de la Washington, a început dezbaterile pe marginea acordării Alianței de către România a dreptului de survol pentru avioanelor NATO care erau angajate în campania de bombardamente asupra țintelor iugoslave. Aflat în vizită în România, generalul Joseph Ralston, vicepreședintele Comitetului Întrunit al Șefilor de State Majore al SUA a declarat, la 20 aprilie 1999, că dacă Parlamentul României va oferi avioanelor NATO accesul în spațiul aerian românesc, „România poate fi încrezătoare că toate problemele care vor interveni, vor fi rezolvate de către Alianța Nord-Atlantică”<sup>27</sup>.

Parlamentul României, la rândul său, a aprobat la solicitarea președintelui, la 22 aprilie 1999, cererea Alianței de acordare a accesului nerestricțiv în spațiul aerian al României pe perioada executării de operațiuni aeriene asupra teritoriului Republicii Federale Iugoslavia.<sup>28</sup> Condiția pusă de partea română era crearea unui cadru care să se asigure garanții de securitate și integritate teritorială a României „erga omnes” și realizarea angajamentelor tehnice necesare punerii în aplicare a cererii NATO.

La această reuniune, România a deținut președinția de onoare a Consiliului de Parteneriat Euro-Atlantic. Reuniunea a avut ca temă principală „Parteneriatul euro-atlantic pentru secolul XXI”. Au fost supuse dezbaterilor trei rapoarte: „Noul cadru politico-militar pentru operațiunile Parteneriatului pentru Pace (PfP)”, „Un parteneriat întărit și mai operațional” și „Experiențe asupra aspectelor umanitare ale operațiunilor de menținere a păcii”<sup>29</sup>.

România s-a implicat imediat după 11 septembrie 2001, în campania globală îndreptată împotriva terorismului cu toate forțele disponibile, gest apreciat de partenerii euro-atlantici ai României. La 19 septembrie 2001, Parlamentul a adoptat decizia de participare a României, ca aliat *de facto*, la lupta împotriva terorismului internațional, inclusiv cu mijloace militare, oferind totodată acces nelimitat Alianței pentru utilizarea spațiului aerian, terestru și maritim. La 10 decembrie 2001, au sosit la sediul Comandamentul Central al Statelor Unite (US

---

<sup>26</sup> Delegația României a fost formată din președintele Emil Constantinescu, ministrul Apărării Naționale, Victor Babiuc, ministrul Afacerilor Externe, Andrei Gabriel Pleșu, consilierul prezidențial Dorin Marian și șeful de Statul Major General, general de corp de armată Constantin Degeratu.

<sup>27</sup> În cursul aceleiași zile, Consiliul Suprem de Apărare al Țării (CSAT) a acceptat solicitarea NATO privind accesul nerestricțiv în spațiul aerian. La scurt timp, în cadrul unei reuniuni extraordinare a guvernului, executivul a aprobat solicitarea Alianței România-NATO, 1990-2004, op. cit., p. 90.

<sup>28</sup> Ibidem.

<sup>29</sup> România-NATO, op. cit., pp. 94-95.



CENTCOM) trei ofițeri români de legătură, unul dintre ei fiind atașat Centrului de Informații al Alianței.

În aprilie 2002, Parlamentul a aprobat desfășurarea unui batalion de infanterie motorizat în Afganistan, o companie NBC și 10 ofițeri de stat-major. Începând cu iulie 2002, batalionul românesc a devenit operațional, participând la misiuni de luptă în regiunea Kandahar, alături de alți militari occidentali. Activitatea militarilor români a fost apreciată de comandanții Aliați, fiind recunoscut profesionalismul și înaltul grad de pregătire al acestora. În paralel, România a participat și la misiunea ISAF din regiunea capitalei afgane, Kabul, cu importante efective de poliție militară și un aparat C-130 Hercules din dotarea Forțelor Aeriene. În total, în anul 2004, la operațiunea „Enduring Freedom”, participă 441 de militari români, iar la ISAF sunt 48 de militari.

De asemenea, România a participat și participă activ la procesul de reconstrucție a Afganistanului, oferind numeroase ajutoare guvernului afgan. Noua armată națională afgană (ANA) a primit din partea României o importantă cantitate de armament și muniții de mai multe tipuri.

Summitul NATO de la Praga, desfășurat în perioada 21-22 noiembrie 2002, a marcat un important pas în evoluția celei mai puternice organizații de apărare colectivă din istorie. În ce privește România<sup>30</sup>, momentul Praga va rămâne un punct de cotitură în evoluția țării. Presa internațională a primit favorabil momentul Praga, reliefând că prin „Big Bang-ul istoric de la Praga”, NATO are mult de câștigat.

Cele șapte state au demarat, la 13 decembrie 2002, negocierile de aderare, continuate la 9 ianuarie 2003. Statele candidate au semnat Protocoalele de Aderare, la Bruxelles, în cadrul unei ceremonii extraordinare a Consiliului Nord-Atlantic, la 26 martie 2003. Procesul de ratificare a început în scurt timp<sup>31</sup>.

La 18 noiembrie 2003, la Bruxelles, a avut loc reuniunea Înalțului Comitet Politic Consolidat (SPCR) al NATO cu România, în formatul „19+1”, care a fost ultima evaluare a NATO a României, marcând încheierea programului Membership Action Plan (MAP). În cadrul acestei reuniuni a fost analizat cel de al cincilea

<sup>30</sup> Delegația României la summitul de la Praga a fost compusă din președintele Ion Iliescu, primul ministru Adrian Năstase, ministrul de externe, Mircea Geoană, ministru apărării, Ioan Mircea Pașcu, consilierii prezidențiali Ioan Talpeș (pe probleme de apărare, ordine publică și securitate națională), Simona Miculescu (pe probleme de politică externă), Corina Crețu (purătorul de cuvânt a Administrației prezidențiale), ambasadorii la Bruxelles și Praga, Bogdan Mazuru și, respective, Gheorghe Tinca, precum și purătorul de cuvânt al guvernului, Claudiu Lucaci. Componenta delegației reprezenta un semn al importanței pe care autoritățile de la București o acordau acestui eveniment. Au fost prezenți la Praga numeroși jurnaliști români. Apud. România-NATO, op. cit., p. 119.

<sup>31</sup> Procesul de ratificare a Protocoalelor de Aderare; Canada la 28 martie 2003, Norvegia la 11 aprilie, SUA la 5 mai, Danemarca la 15 mai, Ungaria la 2 iunie, Germania la 5 iunie, Marele Ducat al Luxemburgului la 9 iulie, Italia la 24 iulie, Cehia la 7 august, Marea Britanie la 30 septembrie, Polonia la 3 octombrie, Turcia la 5 noiembrie, Grecia la 10 noiembrie, Spania la 26 noiembrie, Belgia la 27 noiembrie, Portugalia la 27 noiembrie, Islanda la 15 decembrie, Regatul Țărilor de Jos la 24 decembrie și Franța la 5 februarie 2004.

Program Național Anual de pregătire a aderării României la NATO (2003-2004)<sup>32</sup>. Delegația română, a prezentat ultimele evoluții înregistrate în ceea ce privește pregătirile de aderare a țării noastre la NATO, precum și în cadrul procesului de ansamblu al reformelor interne.

Comisiile pentru apărare și politică externă ale Senatului și Camerei Deputaților, reunite în sesiune comună, au avizat, la 18 februarie 2004, în unanimitate, proiectul de lege pentru aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord<sup>33</sup>. Plenul reunite al celor două camere ale Parlamentului de la București a adoptat, la 26 februarie, în unanimitate, proiectul de lege pentru aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord. Cu această ocazie, a fost prezentat Raportul întocmit de comisiile parlamentare reunite de apărare și de politică externă, de către președintele Comisiei de Apărare a Senatului, Sergiu Nicolaescu. Acest document sublinia că aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord reprezintă un moment istoric ce îndeplinește un obiectiv fundamental al politicii externe și de securitate a României din anul 1990.

Președintele Ion Iliescu a promulgat, la 1 martie 2004, Legea nr. 22/2004 de aderare a României la Tratatul Atlanticului de Nord<sup>34</sup>. La aceeași dată, secretarul general al NATO, Jaap de Hoop Scheffer, a trimis ministrului Afacerilor Străine, Mircea Geoană o scrisoare prin care transmite guvernului României, în numele Părților la Tratat, invitația de aderare a României la Tratatului Atlanticului de Nord<sup>35</sup>.

Ceremonia depunerii instrumentelor de ratificare a protocoalelor de aderare la NATO s-a desfășurat în prezența secretarului de stat american, Colin Powell și a secretarului general al NATO, Jaap de Hoop Scheffer.

Aceasta este cea de-a cincea și cea mai amplă extindere a NATO, după cele din 1952, cu Grecia și Turcia, din 1955, cu Germania, din 1982, cu Spania și din 1999, cu Cehia, Polonia și Ungaria. Ceremonia de marcarea a intrării în NATO a celor șapte state noi membre s-a desfășurat la Casa Alba, în prezența președintelui american George W. Bush.

---

<sup>32</sup> Delegația română la Bruxelles, în noiembrie 2003, a fost condusă de secretarii de stat George Ciamba, din Ministerul Afacerilor Externe și George Cristitan Maior, din Ministerul Apărării Naționale și șef al Departamentului pentru integrare euro-atlantică și politică de apărare.

<sup>33</sup> Au fost prezenți ministrul Apărării Naționale, Ioan Mircea Pașcu, a secretarului de stat în M.A.E., Cristian Diaconescu și a șefului Statului Major General, gl. Mihail Popescu.

<sup>34</sup> La 3 martie, Legea 22/2004 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, partea I.

<sup>35</sup> Premierii celor șapte state invitate să adere la NATO, printre care și premierul român Adrian Nastase, au depus, la Departamentul american al Trezoreriei, documentele de ratificare a protocoalelor de integrare în Alianța Nord-Atlantică. La ceremonie au participat atât șefii de guvern din România, Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, Slovacia și Slovenia, cât și prim-miniștrii din Albania, Croația și Macedonia, state aflate în proces de aderare.

## NATO AND THE ROMANIAN ARMY

### Abstract

Until 1958, Romania had become a faithful ally of the Warsaw Pact. Despite the critical moments occurred in 1956, that originated in the Hungarian revolution and the riots in Poland, Romania managed to avoid the “uncomfortable ally” label, if just for a short time. Romania’s ingrate position would be caused by the soviet troops whom had not yet retreat its effectives from Romanian soil.

Yet, a favorable premise raised just when the leaders in Bucharest were considering enhancing Romania’s international credibility. At the beginning of the ‘60s, the USA launched the “building bridges policy” whose purpose was to redefine its relationship with communist countries. All along different war scenarios imagined by NATO command structures, Romania was being pictured as a neutral country, its territory being considered banned from NATO raids and missiles attacks, including nuclear ones.

A new Europe was emerging, now that the totalitarian regimes in Central and Eastern Europe came crashing down and the Warsaw Pact had been dissolved. Thusly, the November 21st-22<sup>nd</sup>, 2002 NATO Summit, held in Prague, marked Romania’s repositioning within the structures of one of the strongest collective defense organization in history.